

МОН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦЕНТР ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ,
УДОСКОНАЛЕННЯ КЕРІВНИХ ПРАЦІВНИКІВ І СПЕЦІАЛІСТІВ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи та
міжнародних зв'язків Національного
транспортного університету

Віталій ХАРУТА

Робоча програма курсу підвищення кваліфікації викладачів НТУ

за темою

**«ІНФОРМАЦІЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАУКОВИХ
ДОСЛІДЖЕННЯХ ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ
ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ»**

Робоча програма курсу підвищення кваліфікації викладачів НТУ

«ІНФОРМАЦІЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ»,

складена д. пед., наук, проф., завідувачем відділу теорії і практики педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна Л. М. Петренко; д. пед., наук, проф., гол. наук. співробітником Лавріненко О. А. К.: НТУ, 2025. 9 с.

за результатами науково-дослідної роботи на тему: «Теорія і практика підготовки майбутнього викладача закладу вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства» (РК 0122U000432) у 2022-2024 рр.

за участі модератора курсу підвищення кваліфікації викладачів НТУ канд. пед. наук, доц.. проф. кафедри філософії та педагогіки НТУ Бахтіярової Х.Ш.

© Л. М. Петренко, 2025 р.

© О.А. Лавріненко, 2025 р.

© Х.Ш.Бахтіярова ,2025р.

1. Опис курсу

Найменування показників	Характеристика курсу
Загальна кількість годин - 45 /1,5 кредити ECTS	Лекції – 10 год.
	Практичні заняття 8 год
	Підсумковий контроль –4 год

Анотація. Навчального курсу: «Інформація та інформаційні технології в наукових дослідженнях як чинник професійного зростання викладача вищої школи» спрямований на розвиток навичок ефективного використання сучасних інформаційних технологій у науковій та педагогічній діяльності. Учасники ознайомляться з ключовими аспектами цифровізації в освіті й науці, опанують методи пошуку, аналізу та обробки наукової інформації, а також навчаться застосовувати цифрові інструменти для організації наукових досліджень, створення освітнього контенту та комунікації в науковій спільноті. Курс допоможе викладачам розвинути цифрову компетентність, покращити якість наукових досліджень і сприятиме їхньому професійному зростанню в умовах сучасного інформаційного середовища.

2.

Мета курсу: підвищення професійно-педагогічної компетентності викладачів закладів вищої освіти через освоєння сучасних інформаційних технологій, цифрових інструментів, а також розвиток педагогічної майстерності в умовах цифровізації та соціальних викликів.

3. Програма курсу

Тема. 1. Просвітницька місія філософії освіти в умовах цифровізації суспільства: виклики, можливості, перспективи
Тема 2 Інформація та інформаційні технології в наукових дослідженнях
Тема 3. Цифрові інструменти та бази даних: від теорії до практики
Тема 4. «Педагогіка зраненого серця» в обрисах професійної майстерності викладача закладу вищої освіти: керування педагогічною дією в умовах війни і післявоєнного стану
Тема 5. Сутність та специфіка педагогічної майстерності викладача закладу вищої освіти в умовах цифровізації освітнього процесу: внутрішня і зовнішня педагогічна техніка у взаємодії із здобувачами освіти
Тема 6. Цифровізація освіти і людяність у педагогічній взаємодії: підсумки курсу

Тема. 1. Просвітницька місія філософії освіти в умовах цифровізації суспільства: виклики, можливості, перспективи

- 4 год. канд.. пед. наук, доц.. проф. к-ри філософії та педагогіки Х.Ш.Бахтіярова.

. Розгляд індивідуальної траєкторії професійного розвитку сучасного викладача вищої школи через призму метатеоретичних концептів , зокрема : просвітницької місії філософії освіти; сутності, значення, завдань критичної педагогіки у сучасній науці і практиці .

Тема 2. Інформація та інформаційні технології в наукових дослідженнях.

-2 год. д-р. пед., наук, проф., завідувач відділу теорії і практики педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна Л.М.Петренко

Ознайомлення із сутністю, видами і властивостями інформації, її роллю в продукуванні нових знань, інформаційними технологіями у проведенні досліджень і впровадженні інновацій у наукову діяльність.

Тема 3. Цифрові інструменти та бази даних: від теорії до практики.

-2 год. д-р. пед., наук, проф., завідувач відділу теорії і практики педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна Л.М.Петренко.

Ознайомити учасників з основними поняттями, типами баз даних, особливості національних та зарубіжних баз даних, цифровими інструментами для роботи з базами даних.

Тема 4. «Педагогіка зраненого серця» в обрисах професійної майстерності викладача закладу вищої освіти: керування педагогічною дією в умовах війни і післявоєнного стану.

-2 год. д-р. пед., наук, проф., гол. наук. співробітник відділу теорії і практики педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна О. А.Лавріненко.

Розкрити суть концепції «педагогіки зраненого серця» як ключового підходу до освітнього процесу в умовах війни та післявоєнного відновлення; ознайомити викладачів з методами підтримки здобувачів освіти, які зазнали психологічних і соціальних травм, а також навчити створювати безпечний освітній простір, що сприяє емоційному відновленню й професійному розвитку; акцентувати увагу на практиках емпатійного спілкування, кризового менеджменту в аудиторії та розвитку педагогічної стійкості.

Тема 5. Сутність та специфіка педагогічної майстерності викладача закладу вищої освіти в умовах цифровізації освітнього процесу: внутрішня і зовнішня педагогічна техніка у взаємодії із здобувачами освіти

-2 год. д-р. пед., наук, проф., гол. наук. співробітник відділу теорії і практики педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна О. А.Лавріненко.

Розкрити ключові аспекти педагогічної майстерності викладача в умовах цифрової трансформації освіти; основні складові внутрішньої (психологічної готовності, емпатії, самоорганізації) та зовнішньої (вербальної і невербальної комунікації, володіння цифровими інструментами) педагогічної техніки; ознайомити з практиками побудови ефективної взаємодії із здобувачами освіти в цифровому середовищі, підтримання мотивації та створення продуктивної атмосфери під час освітнього процесу.

Тема 6. Цифровізація освіти і людяність у педагогічній взаємодії: підсумки курсу. -4 год.

д-р. пед., наук, проф., завідувач відділу теорії і практики педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна Л.М.Петренко;

д-р. пед., наук, проф., гол. наук. співробітник відділу теорії і практики педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна О. А.Лавріненко ;

канд. пед. наук, доцент.. професор. кафедри філософії та педагогіки НТУ Х.Ш.Бахтіярова.

Круглий стіл. Питання для обговорення:

1. *Цифровізація освіти: нові можливості чи виклик для людяності? Як впливають цифрові технології на педагогічну взаємодію? Чи можливо зберегти емоційний контакт у цифровому середовищі?*

2. *Педагогічна етика в епоху цифровізації: які принципи змінюються? Як сучасний викладач може дотримуватися етичних норм у цифровому просторі? Чи існують нові виклики для професійної етики?*

3. *Цифрова втома у викладачів і здобувачів освіти : як уникнути вигорання? Як знайти баланс між використанням цифрових технологій і збереженням здорової комунікації? Які інструменти допомагають зменшити цифрове навантаження?*

4. *Психологічна підтримка здобувачів освіти у цифровому середовищі: нові підходи? Як розпізнати ознаки емоційного вигорання чи стресу у здобувачів освіти ? Які цифрові інструменти можуть допомогти в цьому?*

5. *Майбутнє освіти: чи можливо поєднати цифровізацію та гуманізм? Яким має бути сучасний викладач, щоб одночасно залишатися професіоналом і підтримувати людяність у педагогічній взаємодії?*

Підбиття підсумків.

Модератор резюмує ключові тези дискусії.

Учасники формулюють висновки та рекомендації щодо впровадження цифрових інструментів у професійну діяльність.

Практичні заняття

Практичне заняття 1: Використання цифрових інструментів для пошуку та аналізу наукової інформації

-4 год. д-р. пед., наук, проф., завідувач відділу теорії і практики педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна Л.М.Петренко

Мета: Ознайомити учасників із сучасними цифровими ресурсами для проведення наукових досліджень та навчити ефективно шукати, аналізувати й структурувати інформацію.

План:

1. Огляд наукових баз даних (Scopus, Web of Science, Google Scholar, ResearchGate)
2. Стратегії ефективного пошуку наукових статей та даних
3. Інструменти для роботи з науковою літературою (Zotero, Mendeley, EndNote)
4. Практика: створення власної бібліотеки наукових джерел та підготовка анотації статті

Практичне заняття 2: Створення освітнього контенту з використанням цифрових платформ

-4 год. д-р. пед., наук, проф., гол. наук. співробітник відділу теорії і практики педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна О. А.Лаврінченко

Мета: Навчити викладачів створювати інтерактивний освітній контент та організовувати онлайн-взаємодію зі здобувачами освіти .

План:

1. Огляд цифрових платформ для освітнього процесу (Google Classroom, Moodle, Canva, Mentimeter)
2. Створення презентацій, тестів та інтерактивних завдань
3. Використання відео та подкастів у навчанні
4. Практика: розробка навчального модуля з інтерактивними елементами

4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Скласти список нормативно-правового забезпечення трансформації вищої освіти в умовах цифровізації суспільства.	6
2.	Переглянути фільм «Принцип формування інформації» https://www.youtube.com/watch?v=YIpc64DkxMY (автопереклад з англ.мови) та скласти до нього 10 запитань.	6
3.	Підготувати есе з теми: «Прийоми педагогічної взаємодії, що необхідно використовувати викладачу в роботі зі здобувачами освіти , які пережили психологічні травми війни»	5
4.	Виконання тестових завдань, спрямованих на перевірку рівнів комунікативності, здатності до самоконтролю психоемоційного стану викладача на лекційному чи практичному занятті (проводиться під керівництвом модератора-лектора).	4

5.	Тестування з теми навчального курсу. Підготовка до круглого столу за його підсумками: «Цифровізація освіти і людяність у педагогічній взаємодії: підсумки курсу».	4
Усього годин		30

Завдання для самостійної роботи

Робота з пошуковими системами, базами даними (вітчизняними і зарубіжними), самоконтроль рівня засвоєних знань і умінь, виконання творчих завдань, робота з нормативно-правовими документами, взаємодія в групах при виконанні завдань, колективна дискусія за підсумками навчального курсу сприятимуть засвоєнню знань і розвитку умінь роботи в цифровому освітньому середовищі університету.

5. Методи навчання

Лекції: проблемно-орієнтована, мультимедійна, інтерактивна з елементами бесіди; практичні заняття: методи проєктів, кейсів, рольових ігор, мозковий штурм; самостійна робота: методи індивідуального навчання: аналіз наукових джерел та баз даних; практична робота з цифровими інструментами, рефлексивне есе; круглий стіл, дискусія – метод колективного навчання.

6. Методи контролю

В якості методів контролю знань використовується анкетування та аналіз відповідей слухачів.

7. Розподіл балів, які отримують слухачі курсу

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий тест +(залік)	Сума
Модуль 1	Модуль 2			

Слухач курсу отримує допуск до підсумкового контролю за умови, що за усіма формами контролю він набрав не менш 30 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	

60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання:

“відмінно” – здобувач освіти демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння приймати необхідні рішення в нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, аналізує причинно-наслідкові зв'язки;

“добре” – здобувач освіти демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності;

“задовільно” – здобувач освіти володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки;

“незадовільно” – здобувач освіти не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.

8. Методичне забезпечення

1. Програма курсу.
2. Робоча програма курсу.
3. Мультимедійні презентації.
4. Анкета –опросник для слухачів.

9. Рекомендовані джерела.

1. Бахтіярова Х. Ш., Дмитриченко М. Ф., Бондар Н. М., Гришук О. К., Савостін-Косяк Д. О. Особливості професійної адаптації викладачів ЗВО в часи соціальних викликів та перетворень. Інноваційна педагогіка. № 32, Том 1. 2021. С.42-45.

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/32-1.8>

2. Бахтіярова Х. Ш. Професійна освіта в умовах цифрової трансформації освітнього простору. Інноваційна педагогіка. № 59 . 2023. С. 104-107

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/59.21>

3. Бахтіярова Х. Ш., Васильченко Б. М. Імітаційне моделювання у розвитку сучасних освітніх систем Інноваційна педагогіка. № 66. 2023. С. 247-51

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/66.52>

4. Вакалюк, Т.А., Спірін, О.М., Євдокимов, В. & Яцишин, А.В. (2024). Досвід використання хмарних сервісів для спільної роботи наукового керівника та аспірантів інформаційні технології і засоби навчання, 2 (100), 122-140. DOI: 10.33407/itlt.v100i2.5321.

5. Зарицька О. Л. (2009). Бази даних та інформаційні системи. Semantic Scholar. <http://surl.li/cipbnf>.

6. Лаврінченко О. А. Розвиток педагогічної майстерності викладачів закладів вищої освіти в цифровому освітньому середовищі у повоєнний час (2024). Київ: Вид-во ТОВ «Юрка Любченка». Електронне видання, 125 с. <http://surl.li/aochpr>.

7. Пахомова, В., & Хрестян, А. (2022). Проектування, створення та оптимізація бази даних наукових розробок кафедри. Сучасна інженерія та інноваційні технології, 1(23-01), 61–67. DOI: <https://doi.org/10.30890/2567-5273.2022-23-01-031>.

8. Петренко Л. М., Султанова Л. Ю. *Підготовка викладача закладу вищої педагогічної освіти до цифрової безпеки у воєнний час: методичні рекомендації* / Київ: Вид-во ТОВ «Юрка Любченка», 2024, 71. <http://surl.li/szshif>.
9. Петренко, Л. М. (2013) *Інформаційно-аналітична компетентність керівника професійно-технічного навчального закладу: алгоритми ефективної діяльності*. ІМА-прес, м. Дніпропетровськ, 252 с. <http://surl.li/vfbnbb>.
10. Петренко, Л. М., Кучерявий, О., Лавріненко, О., Тринус, О. В., & Козубцов, І. М. (2024). *Цифровий супровід професійної підготовки майбутніх викладачів у воєнний та воєнний час: зб. наук. праць*. Київ: Вид-во ТОВ «Юрка Любченка», 2024, 149 с. <http://surl.li/buiszw>.
11. Петренко, Л., Кучерявий, О., & Лавріненко, О. (2024). *Теоретичні і методичні засади підготовки майбутнього викладача закладу вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства: монографія*. Вид-во ТОВ «Юрка Любченка», 2024, 246 с. <http://surl.li/ntukzt>.
12. Робоча програма курсу.
13. Спірін, О.М., Олексюк, В.П., Василенко, Я.П. & Сіренко, О.Ю. (2024). *Модель розвитку цифрової компетентності наукових та науково-педагогічних працівників*. Інформаційні технології і засоби навчання, 6 (104), 156-179. DOI: 10.33407/itlt.v104i6.5889.
14. Стасенко А. А. (2024). Навчання основам бібліографічного пошуку та методології наукових досліджень в рамках навчальної практики студентів. *Актуальні питання у сучасній науці*, 5(23),2024, 992-1000. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-5\(23\)-992-1000](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-5(23)-992-1000).